

LA FEMOSA

REVISTA D'OPINIÓ I
INFORMACIÓ LOCAL

NUMERO 161

NOVEMBRE - DECEMBRE 1995

Edita l'Agrupació
Cultural *La Femosa*,
carrer dels Gallarts, 7.
25150. Artesa de
Lleida.

*

Aquesta
publicació local
rep el suport de:

Generalitat de
Catalunya
(Dept. de Cultura).

Diputació de
Lleida
(Institut d'Estudis
Ilerdencs).

Ajuntament
d'Artesa de Lleida.

Els articles que apareixen a
les planes de *La Femosa*
reflecteixen únicament
l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

PÒRTIC

Aquest any 1995 que acabem, passarà a la història d'Artesa de Lleida com l'any del reciclatge total. Ens hem acostumat, poc a poc, a destriar el vidre del paper i aquest del plàstic i de la ferralla. Això que fa pocs anys semblava una fita inabastable, ja és un fet, queda, és clar, encara aquella gent tossuda que no vol reciclar res, però aquestes persones, sortosament són una minoria dins del conjunt del poble, una minoria cada vegada més petita.

Si dins de qualsevol procés innovador hi ha persones que per, diguem-ne "*principis*", s'hi posa en contra, no és res d'estrany que, en aquesta qüestió del reciclatge també n'hi hagi. No deixa de ser una molestia o una nosa el fet de tenir a casa els diferents muntets per deixar-los al carrer el dia que toca la recollida de cada producte, encara que aquesta molèstia, quan ja se'n té el costum, es fa gairebé de rutina, sense adonar-nos-en de la feina. Sembla que la immensa majoria d'artesencs i artesenes ja hem entrat en aquesta fase de la rutina i per això ens sembla que no fem cap esforç de més.

Per aconseguir el reciclatge, diguem-ne total, calia començar una nova etapa (la més problemàtica, pensem), l'etapa de separar tota la matèria putible de les nostres deixalles domèstiques per convertir-les en adob orgànic a través de la Planta de Compostatge que es va inaugurar fa pocs mesos. Si en la selecció dels altres productes (paper, vidre...) hi ha hagut gent contrària a fer-la, en aquesta qüestió n'hi ha hagut molta més, i és també complensible, ja que això dona una mica més de feina, però de fet no n'hi ha tanta com sembla quan un té la voluntat de fer-la.

Diu la dita popular: "*no es pot matar tot el que és gras*" i amb això tots hi estem d'acord. Cal anar a poc a poc, sense pressions, sense baralles, sense radicalitzar la cosa... a poc a poc ens en sortirem perquè, al cap i la fi, tot això és una cosa molt nova, una cosa que va implantant uns nous hàbits i, d'entrada no tothom veu la necessitat de canviar els seus.

Com deïem al començament: enguany passarà a la història del nostre poble com l'any del reciclatge total. Ja hem començat, ja hem vençuts molts obstacles. Esperem que l'any que ve començarem, tots a entrar dins la rutina de fer les coses ben fetes sense ni adonar-nos-en.

BONES FESTES I FELIÇ RECICLATGE.

LA FEMOSA CUINA

MELMELADA DE MANDARINA

Ingredients

1/2 kg. de mandarina
1/4 kg. de sucre

El dia abans posarem a estobar les mandarines en un pot d'aigua (per treure l'acidesa). Després es pelen i es pateixen a gallons. En una cassola hi posarem la mandarina coberta d'aigua i la farem bullir deu minuts. Després ho passarem pel "minipimer", ho tornarem a posar a la cassola i hi afegirem el sucre, deixant-lo coure a foc lent (remenant al començament) durant mitja hora.

Aquesta mermelada us pot servir pel guarniment del braç de gitano.

***

RATASIA DE CIRERES

Ingredients

25 cireres
2 l. d'anís
1/4 kg. de sucre
1 clavell natural

Especies: nou moscada, canyella, maria lluisa, clavells secs.

(Les especies les podeu demanar a un herbolari).

En una ampolla o garrafa, posarem tots els ingredients i es tapa molt bé i es lliga. Ho deixarem a sol i serena durant nou dies i la tindrem que repòsi durant 3 mesos.

ÍNDEX

PÒRTIC / 3
LA FEMOSA CUINA / 4
NOTES I NOTÍCIES / 6
VACANCES A MOSTAR / 11
Per Joan Papasseit i Vidal
MOTS ENCREUATS / 14
Per M. N.
ESCANDOL POLÍTIC / 15
Per Virgil
SOBRE LA LLEI DE RESIDUS / 16
Per A. E. A.
L'ENTESA ARTESENCA / 18
Per A. Costafreda
AMB POQUES PARAULES / 20
Per Felip Gallart i Fernàndez
MÚSICA DE BANDA AL SEGRIÀ / 21
Per Josefina Ribes Gilabert
T'ENYORARÉ, IOLANDA / 22
Per L. S. M.
FOLKLORE ARTESENC / 24
Per A. C.

LA PORTADA:

La biblioteca de LA FEMOSA
ja està en funcionament.

FESTA DE LA CASTANYADA

Els escolars de 7è i 8è de l'escola van vendre les castanyes i els moniatos que ells mateixos coien a la Plaça Major. Tot i que darrera d'aquesta activitat s'hi troba la finalitat de recollir uns calerons per a la festa de fi curs, és de destacar l'esforç i voluntat per voler mantenir aquestes tradicions, que per altra banda mantenen viu el municipi.

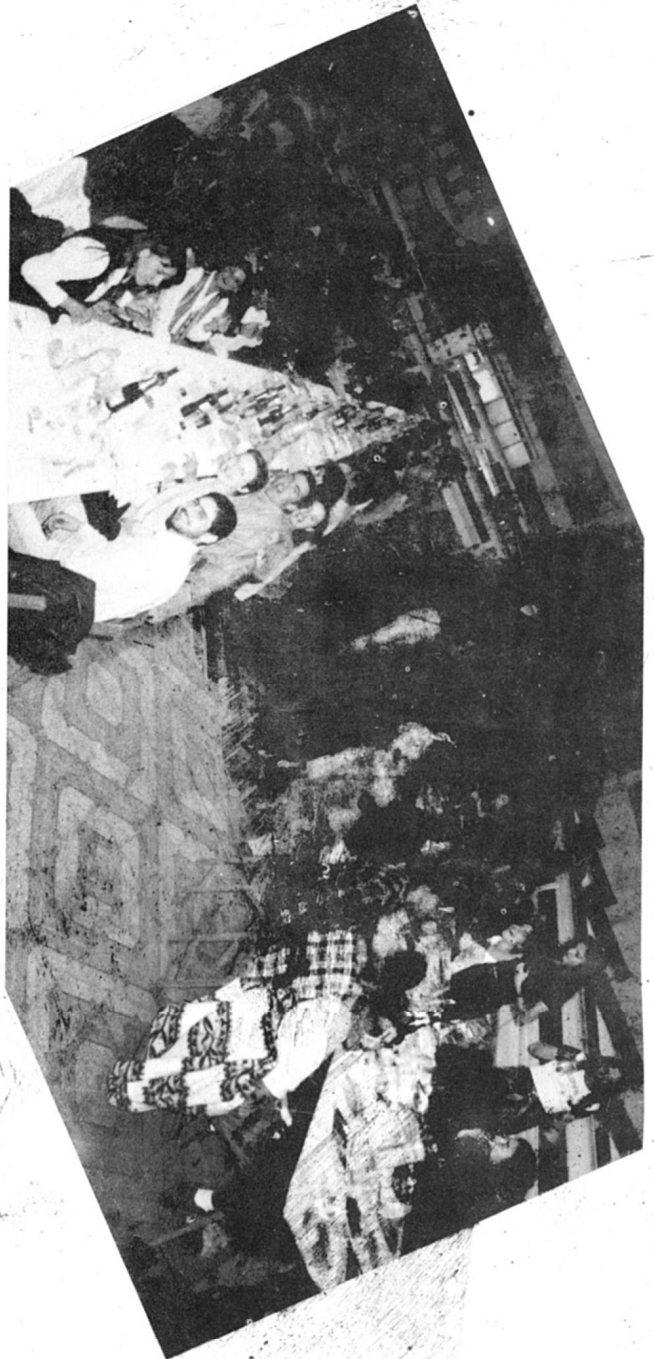
Enguany, la recent constituïda Associació de Joves d'Artesa de Lleida, va encarregar-se d'organitzar la festa de la castanyada.

La festa va consistir en un sopar de germanor a la Sala de la Llar del Poble, al qual s'hi van inscriure cap a les 150 persones, la majoria gent jove del municipi i amics dels mateixos.

Després del sopar va començar un gran sarau de ball amb la MOBIL BAND (discoteca mòbil) i el conjunt ELS JOCKER'S que van fer que tot plegat toquessin sense adonar-nos-en les cinc de la matinada.

Realment s'aconseguir un ambient digne de festa i germanor i el que és més important la gent jove va permanèixer a la festa al llarg de tota la vetllada.

Cal remarcar també, que enguany el dia 1 de novembre els avis també van voler celebrar la castanyada al seu nou local, i van fer-ho amb un berenar que va replegar gairebé un centenar de persones.

DIVENDRES CULTURALS

L'agrupació Cultural La Femosa, com ja ve fent des de fa una colla d'anys, organitza al llarg de tot l'hivern un cicle de xerrades sota el nom DIVENDRES CULTURALS.

Aquestes xerrades que tenen lloc cada divendres al vespre versen sobre temàtiques diferents vin-

culades amb el tema que escolleix el conferenciant. La finalitat d'aquestes tertúlies consisteix en passar una estona agradable, xerrant i aprenent alhora, i on tothom pot dir-hi la seva.

Cal dir també que s'acompanyen amb un bon cremat de rom.

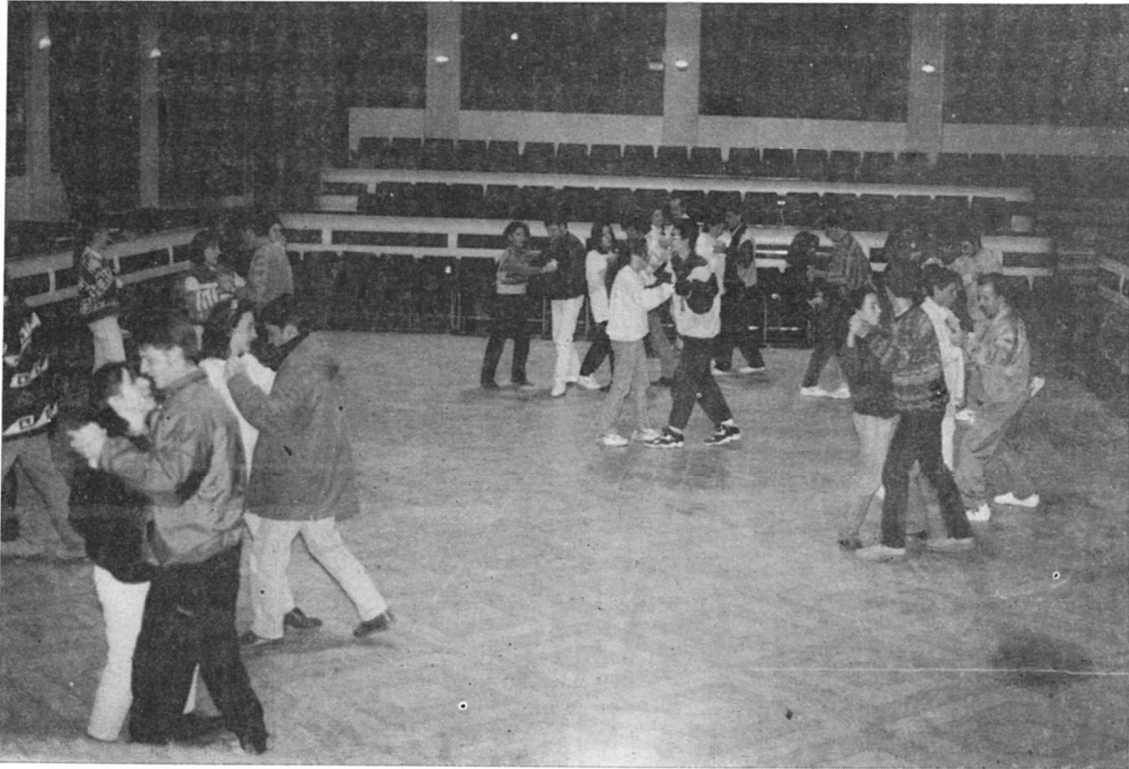
AJUDA A BOSNIA

El dia 16 de novembre i per tal de col·laborar a la campanya que sota el nom EUROPA X BOSNIA, CATALUNYA X BOSNIA, preté recollir aliments, materials i eines per a fer-les arribar a Bòsnia, es va organitzar juntament amb el col·legi públic Els

Til·lers, un servei de recollida d'aliments i roba.

Tot el que va recollir-se es va deixar al casal d'Avis, els quals van ser els encarregats de seleccionar-los i ordenar-los en capses per ser degudament transportat a Bòsnica.

Amb aquesta actitud es pretenia si més no aportar el granet de sorra dels artesans a aquest país que ja fa més de tres anys que està en peu de guerra.

Aprenent a balla cada setmana.

MUSICA DE BANDA

El dia 26 de novembre, va tenir lloc l'actuació de la MUSICA DE BANDA DE BELLPUIG a la Sala de la Llar del Poble, dins del cicle destinat a MUSICA DE BANDES a la comarca del Segrià que organitza el Consell Comarcal del Segrià.

Aquests cicles que enguany han arribat a la seva quarta edició s'organitzen a la tardor i es fan a diferents municipis del Segrià, essent enguany escollit entre altres el nostre municipi.

L'acte va comptar amb la presència del conseller de Cultura del Consell Comarcal del Segrià Sr. Mayench.

Un cop finalitzat el Sr. alcalde els va lliurar una placa commemorativa en record d'aquest dia.

Acte seguit va oferir-se un aperitiu als músics i autoritats.

PRESSUPOST MUNICIPAL

El dia 30 de novembre de 1996, el Ple de l'Ajuntament va aprovar amb els vots favorables del Sr. alcalde, Sr. Puig, Sr. Garròs Solé, Sr. Garròs Morell, Sr. Costafreda i les abstencions del Sr. Mor, Moreno, i Jaumejuan, el pressupost municipal per a 1996, que importa un total de 60.750.000 ptes.

D'aquest pressupost cal destacar que no s'han augmentat els tipus impositius dels impostos, taxes i preus públics. també val a dir que només es preveu una única inversió en obres, xifrada en 12.100.000 ptes. i que es corresponen a l'obra de VESTIDORS PER A LES PISCINES MUNICIPALS d'acord amb el projecte redactat per l'arquitecte Jaume Fresquet. Aquesta obra es realitzarà amb càrrec als fons propis municipals ja que no té concedida cap tipus de subvenció o ajut.

SUBHASTA DE L'OBRA PER CONSTRUIR ELS VESTIDORS DE LES PISCINES MUNICIPALS

El Ple de l'Ajuntament reunit el dia 30 de novembre va acordar treure a subhasta l'execució de l'obra VESTIDORS PER A LES PISCINES MUNICIPALS amb un tipus de licitació a la baixa de 12.100.000 ptes. d'acord amb el projecte redactat. Així mateix aprovar les clàusules administratives que han de regir el mateix.

ADHESIÓ A LA CAMPANYA PER LA CRIDA A LES NACIONS UNIDES

El Ple de l'Ajuntament de data 30 de novembre va acordar per unanimitat de tots els regidors presents l'adhesió al text següent:

"En ocasió del 50è. aniversari de les Nacions Unides volem expressar la nostra voluntat d'establir a tot el món un ordre just, en pau, llibertat i progrés i on la solidaritat faci possible l'expressió cabal de tota persona i de tot poble. Volem creure que unes Nacions Unides renovades seran la garantia i l'instrument per assolir aquests ideals i, que, així, es faran dipositàries de les esperances de la humanitat."

**"Per unes Nacions Unides
renovades, garantia i
instrument d'un ordre
mundial just i en pau."**

SOLIDARITAT AMB LA UNIO DE PAGESOS DAVANT LA CREACIO D'UNA ZONA DE LLIURE CANVI EN L'AREA MEDITERRÀNIA

El Ple de l'Ajuntament reunit el 30 de novembre, sensibilitzat per la problemàtica agrària i coneixedor de la realització a Barcelona de la Conferència Euromediterrània que té per objectiu la creació d'una zona de lliurecanvi en l'àrea geogràfica que envolta el mar Mediterrani, de la qual en principi el sector agrari és exclòs però rebrà conseqüències pràcticament equivalents; va acordar, per unanimitat dels regidors presents, mostrar la solidaritat vers les iniciatives i activitats que la Unió de Pagesos dugui a terme per tal de vetllar perquè l'agricultura que es fa a les zones de la Mediterrània tingui el tractament que es mereix.

HOMENATGE AL SR. ELOI ORO I ORO

El Cor Parroquial ha organitzat un homenatge al Sr. Eloi Oro i Oro qui al llarg de molts anys ha estat i és mestre dels cantaires del cor parroquial.

A aquest homenatge al qual va adherir-se l'Ajuntament així com moltes altres entitats del municipi va celebrar-se en dues jornades.

El diumenge dia 8 d'octubre va tenir lloc un concert de música clàssica a l'església parroquial a càrrec de l'orquestra de cambra de Cervera, seguit

d'un aperitiu que va oferir-se a l'homenatjat i els músics del concert.

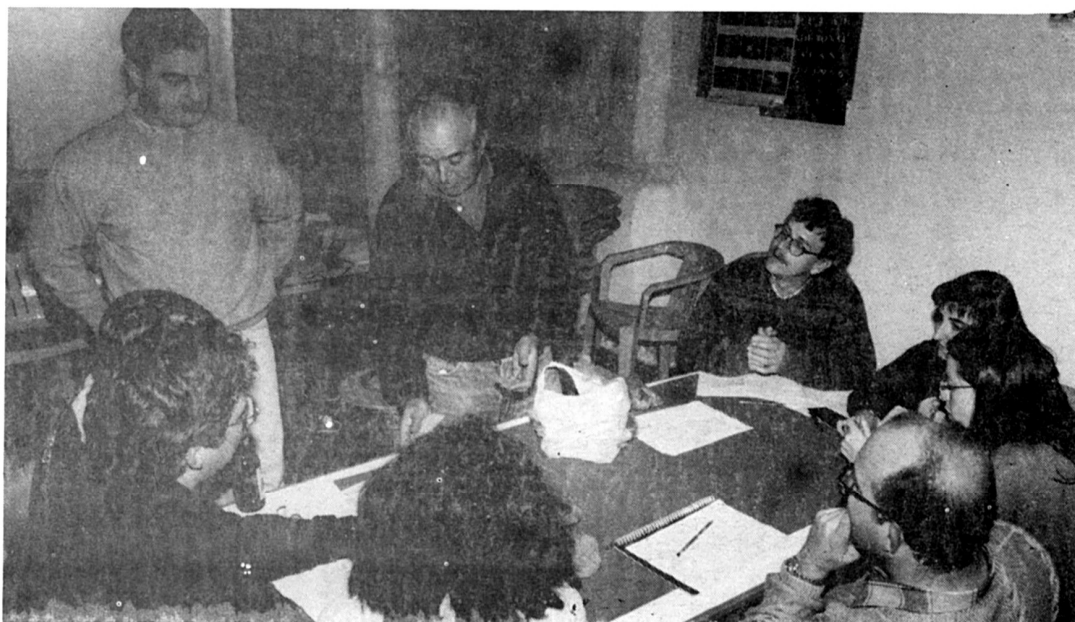
Per altra banda, el diumenge dia 15, va celebrar-se a les 12 del migdia una missa solemne, seguida d'un dinar de germanor a la sala de la Llar del poble en el que varen aplegar-se prop de 150 persones. A la tarda les corals Veus del

Camp del Soleràs i la Primavera artesenca van ser les encarregades de cloure aquest homenatge al mestre Eloi.

INTRODUCCIO A L'ARQUEOLOGIA

L'Agrupació Cultural La Femosa per tal de començar a preparar els actes de celebració dels vint-i-cin anys de la creació del museu d'Artesa, ha organitzat un curs d'introducció a l'arqueologia que consta de 10 sessions.

El preu d'inscripció al mateix és de 2.500 ptes.

Uns moments del curset d'arqueologia.

DIVENDRES CULTURALS

L'Agrupació Cultural La Femosa organitza cada any durant els mesos de tardor i hivern tot un seguit de xerrades que es realitzen els divendres al vespre i que s'inclouen dins el títol Divendres Culturals.

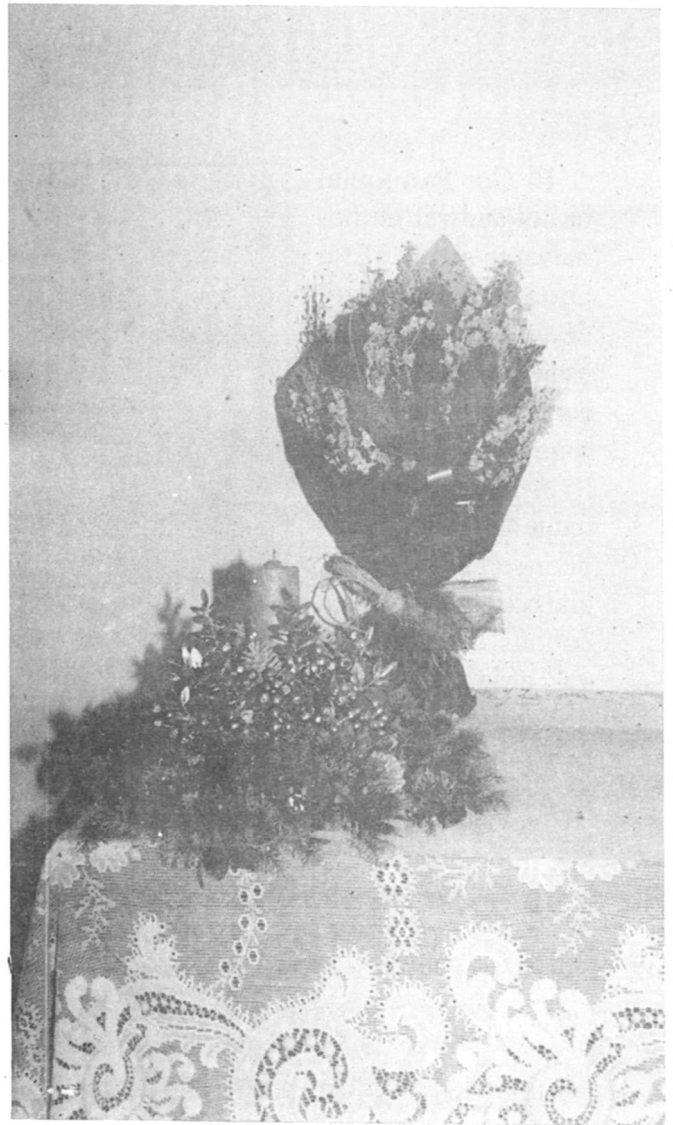
Les xerrades que s'han fet fins al moment han estat les següents: Dia 10 de novembre, en Josep M. Delcampo Barberà, va parlar de Biòconstrucció-Salut i Hàbitat.

Dia 17 de novembre, en Joan Papasseit i Vidal, membre de Cirurgians per la Pau, ens va exposar la seva pròpia experiència a la ciutat de Mòstar (Bòsnia). Dia 24 de novembre, en Ignasi Parra, va ser l'encarregat de presentar el llibre de l'escriptor artesencs Felip Gallart i Fernández, anomenat Cròniques d'Atzar. L'acte va comptar amb la presència de l'escriptor i de l'editor del llibre E. Ribera Gabandé.

Dia 1 de desembre, en J.J. Monton, membre del Grup de Micòlogia de l'I.E.I., va parlar dels Bolets a les Terres de Lleida.

Dia 22 de desembre, en Joan Vilagrassa, va parlar de Demografia: Altres aspectes de la Comarca del Segrià.

Totes les xerrades han anat acompanyades d'un bon cremat de rom i d'una bona tertúlia fins ben entrada la nit.

La conferencia de Josep M. Delcampo.

VACANCES A MOSTAR.

AGOST 1995

Joan Papasseit i Vidal

És un matí de finals de juliol, fa dies que es palpa un ambient prevacacional, els companys de la feina quasi només pensen i parlen dels seus projectes pel proper mes d'agost. Des de fa uns anys per a mi aquest mes ha deixat de significar vacances, sento basarda només de pensar amb les aglomeracions, la falta de allotjaments, les cues i caravanes tan habituals del mes d'agost. Com altres anys penso quedar-me a ciutat i portposar les meves vacances per després de l'estiu.

Doncs sí, un matí qualsevol de finals de juliol, m'assabento casualment de la sol·licitud urgent per part d'una Organització No Governamental anomenada C.E.A. (Cirujanos y Enfermeras en Accion), d'un anestesiològ per atreballar durant el mes d'agost a Mostar (Bòsnia-Herzegovina), no m'ho penso dues vegades, és com un flash que de cop em desvetlla i m'arrenca del tedi i la monotonia de l'estiu. Els dies següents són frenètics, caldrà arreglar els problemes que ocasiono al meu hospital, doncs compten amb mi per a treballar el mes d'agost, s'han de fer molts papers, parlar amb la família i els amics, afortunadament tot se soluciona i estic llest per iniciar el viatge el quatre d'agost.

Comença per a mi l'aventura, un projecte llargament somiat però mai no dut a la pràctica, potser calia fer-ho així, sense pensar-s'ho gaire.

La C.E.A. vol establir a Mostar, con-

cretament a l'Hospital Vakif-Vakufa de la zona musulmana, un centre d'operacions u oficina permanent que serveixi de suport al personal mèdic i/o paramèdic cooperant. Marxem doncs amb un Land- Rover i una caravana carregats de material i queviures.

El projecte de la C.E.A. consisteix a donar suport amb especialistes mèdics, fonamentalment cirugians, traumatòlegs, anestesiolòlegs i si és necessari també amb personal d'infermeria. Aquest projecte és avalat i finançat per la Generalitat de Catalunya.

El viatge es fa molt llarg, hem d'atravessar el sud de França i el nord d'Itàlia fins al port d'Ancona a la costa de l'Adriàtic i després d'una nit de barco arribar a Split (Croàcia). Pel camí ens assabentem de les darreres notícies: els croats conquerien la Krajina, els serbis bombardejaven Mostar, Dubrovnic i Sarajevo, sembla que la situació s'està escalfant per moments i temem que no ens deixin passar. A Split van començar els problemes, cinc hores a la duana fent absurds tràmits burocràtics i novament entrebancs en arribar a la frontera de Bòsnia; aquí se'ns quedaren la caravana i fins cinc dies després no puguérem recuperar-la, afortunadament no hi va faltar res. Arribàrem per fi a Mostar el diumenge dia-sis a dos quarts de sis de la tarda.

Mentre seguïem la costa Dalmata a Croàcia

quasi res no feia pensar que estàvem en un país en guerra, tret dels combois militars que passaven continuament, aquesta zona havia estat molt respectada. La primera topada amb els efectes de la guerra la veuríem només entrar a la República de Bòsnia-Herzegovina, cases de camp en ruïnes, camps abandonats, pobles destruïts, començàvem a veure els estralls de la "neteja ètnica" que algú ha batejat molt encertadament com a "brutícia ètnica", i tot allò que la bestiesa humana pot arribar a fer. Un cop arribats a Mostar, els efectes de la destrucció encara es fan més evidents i sobretot al entrar a la zona musulmana, masacrada durant un any sencer una ciutat que havia estat una fita turística, amb un barri medieval preciós i que actualment és una muntanya de runes, amb cementiris improvisats a places i parcs.

Són tantes les impressions que reps en poc temps, que si afegim la sensació d'inseguretat i la possibilitat de bombardeig en qualsevol moment, se't crea d'entrada un choc molt difícil de descriure. De fet tot estava tranquil en aquells moments, la gent passejava o seia als petits bars o restaurants; i les criatures jugaven i corrien pels carrers, ens era difícil entendre-ho, però aquella gent farta de guerra no-més intentaven viure amb el màxim de normalitat la seva desesperada existència.

Com comentava al principi era la meva primera experiència en medicina de guerra i de fet havia intentat preparar-me psicològicament per la possibilitat de trobar-me en una situació d'emergència continuada; temia més el no poder controlar la feina, que les bombes. Durant tot el viatge m'anava preguntant: seré capaç

d'aguantar hores i hores de quiròfan?, podré atendre a més i més ferits sense descansar?, en una paraula temia la feina a raig fet fins l'abatiment i la impotència que sens en aquestes situacions per no poder atendre tots els que et necessiten; tot això ho temia molt més que no la guerra.

De fet la primera grata decepció va ser el no trobar-me desvordat per la feina. Vam treballar, i molt, però sempre sense superar la nostra capacitat. Ara podríeu pensar que una vegada superat aquest temor, potser l'altra por, la por per la integritat física passaria a primer pla. Afortunadament no va ser així, tot i tenir la sort d'ha-ver-hi poca guerra a Mostar, durant els vint-i-sis dies que vaig ser-hi, unes quantes bombes, generalment llunyanes i trets de Kalasnikov, finalment hom acaba per assimilarlos com a sorolls normals, i arriben a formar part de la teva existència quotidiana.

La jornada habitual començava a dos quarts de nou del matí, amb el que anomenàvem «meeting coffee». Era una reunió de tot el personal mèdic de l'hospital, tres metges bosnians, un cirurgià de la C.E.A., dos traumatòlegs de «Medicos del Mundo» i jo. Durant la reunió es planificava diàriament el programa quirúrgic, sempre tenint en compte que en qualsevol moment podria sorgir l'emergència; solíem treballar fins a les cinc-sis de la tarda, urgències a part, parant una estona per dinar, aquest era «carcelari» i afortunadament podíem complementar-lo amb les provisions que havíem dut. Un dia a la setmana anàvem a Jablanica, a uns quaranta quilometres de Mostar a mig camí de Sarajevo, on hi havia un petit hospital. El camí

era bastant perillós, dinc's havíem de passar mola a prop de les línies sèrbies (menys d'un quilometre), però afortunadament sempre passàrem sense problema.

Repaso les notes del meu dietari improvisat, un dels primers paràgrafs diu: ara recordo les hores interminables del viatge d'anada, la por a la inseguretat, el desconeixement del que ens trobaríem, també recordo els primers encontres al barco d'Ancona amb cooperants, italians, anglesos i americans, les experiències que en contaven, això et donava ànims, et feia veure que no estaves sol, es respirava un aire de solidaritat que a la vegada que et corpenia et feia sentir més segur de tu mateix. També

trobo les notes escrites a l'avió de tornada cap a Madrid on dic: No sé si ara és el moment de fer balanç de la meua estada a Mostar, tanmateix crec que ha estat molt positiu, al menys com a experiència personal.

M'agradaria que també ho hagués estat per aquesta gent a la qual he intentat ajudar; si més no estic segur que ha estat com una mena de viatge iniciàtic cap a un món captivador, que potser havia idealitzat molt però que en el fons era incapaç d'imaginar-me.

Vull tornar-hi el pròxim mes de desembre.

Sudanell-Tarragona.

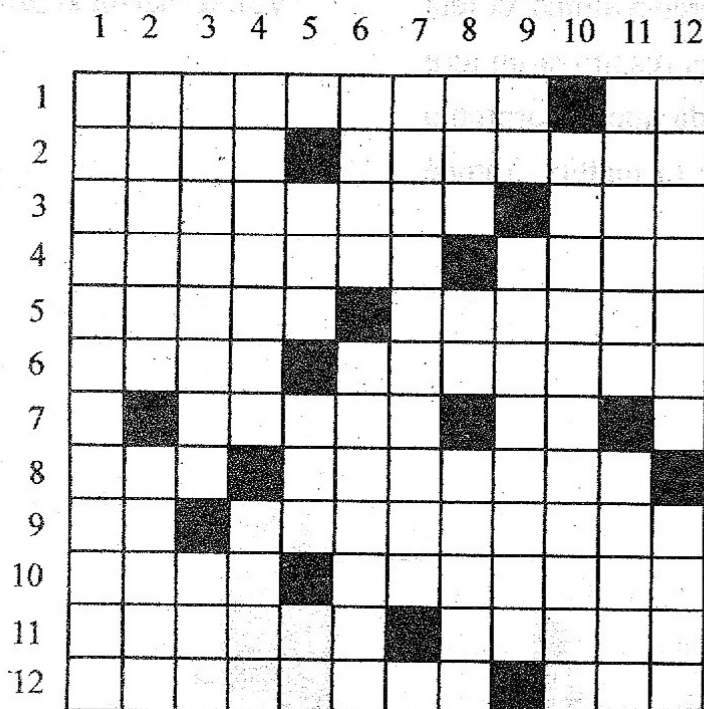
Octubre de 1995.

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. Acció pròpia d'un brètol. Vocal repetida.
2. Planta herbàcia emprada com a fibra tèxtil. Esclau alliberat.
3. Uberosa, copiosa. Abreviatura de senyora.
4. Al revés, animaren, avivaren el foc. Al revés, clatell, bescoll.
5. També al revés, espai comprès entre dues rectes d'origen comú. Calaixera.
6. Jaç, lloc per a dormir-hi. Al revés, samoiede, poble mongòlid nòmada i ramader.
7. Cinquanta. Astre amb llum pròpia, també juguina voladora. Niobi. Vocal.
8. Escola Romàntica Nova. Dona que fa rulls.
9. Que té bona salut. Fàbula, narració. Donarà.
10. cent set. Triangle, cartabò.
11. Morí lluintant amb Aquiles. Rei de Micenes, pare d'agamènnou.
12. Suplents, provisionals. Prefix grec que significa «dins, endins».

VERTICALS

1. Arquitecte i escultor italià (1377-1446) un dels iniciadors del Renaixement.
2. Antic instrument semblant al violí. Al revés, caure neu.
3. Sorgien sortien. Institut Catòlic Teològic.
4. Cadenes, corretges que serveixen per estirar. La mateixa de la 9 i segona.
5. La rodona. Entrant marítim a la costa. Prefix que denota que en conté tres. Metall preciós.
6. Aquesta també surt a la sisena horitzontal. També hidrogen pesant.
7. Municipi del segrià prop de la Llitera. Consonant.
8. Vint-i-quatre hores. Interjecció. Cinquanta. Esdeveniment, fet.
9. Lletres consecutives catalanes. Adinerat, ric.
10. Escombriaire.
11. Família d'arquitectes portuguesos tots figures importants de l'art «manuelí».
12. Monedes que es canvien en els cansaments. Sant del dia 2 de maig. Quatre vocals.

(Solucions a la pàgina 26)

EL GRAN ESCÀNDOL POLÍTIC

Tot eren rumors; sabíem que amagaven alguna cosa, però ... Què era? Escàndols financers?

Més assumptes sobre el GAL? el CESID? ... No ho sabia ningú.

Varem posar en forma la nostra "Camara Oculta" al despatx d'en Felipe González.

Es veia entrar i sortir gent important i un d'ells era en Jordi Pujol. En un principi ens vam pensar que feien pactes d'estat però la nostra curiositat ens va fer sospitar i vam decidir filmar-los a totes hores.

Un dia vam fixar-nos en el maletí d'en Felipe González, penjaven cabells rossos i brillants!! De que tractava!? Una barba per en Felipe? Una perruca per a en Jordi? SORPRESA !!! Mai ens hauríem imaginat el que era verdaderament i ens vàrem quedar molt i molt sorpresos en filmar la famosa parelleta jugant al despatx amb la Barbi, el Ken i la seva caseta del camp.

Intrigats ens vam arribar fins al despatx d'en Jordi Pujol i buscant, buscant, vàrem trobar una paret buida i ... què hi havia dins? Doncs tota la col·lecció de la Barbi.

Després de tot això vam intentar arribar a una conclusió i l'única que vam trobar va ser: "Este país necesita un cambio."

VIRGIL

SOBRE LA LLEI DE RESIDUS DEL DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT.

Cada cop són més les vegades que pels diferents mitjans de comunicació escrits o parlats es debat el tema de la Llei reguladora dels residus, aprovada pel Ple del Parlament de Catalunya el 30 de juny de 1993.

En sentirem a parlar més tal com es vagi apropant la data de la seva execució per part dels municipis i consells comarcals de Catalunya el 1997, és a dir d' aquí a poc més d'un any.

Molts cops l'Alternativa us ha donat informació de com fer el destriament, de com millorar-lo... però no hem parlat mai d'una manera directa i precisa de l'esmentada llei. Potser ha arribat el moment de fer arribar als ciutadans i ciutadanes d'Artesa unes disposicions que ens parlaran a través dels seus articles de quin és el nivell d'implicació del municipi d'Artesa en una tasca que ens situa com a capdavanters a Catalunya.

***

CAPITOL IV

Article 38. Competències i funcions dels municipis.

1. La gestió dels residus municipals és una competència pròpia del municipi.
2. El municipi independentment o associadament ha de prestar, com a mínim, el servei de recollida, de transport, de **valorització** i de disposició del rebuig.
3. El municipi ha de gestionar aquest servei segons les determinacions bàsiques següents:
  - a) L'Ajuntament adquireix la propietat dels residus sempre que li siguin lliurats per a la recollida en les condicions que determini el **reglament municipal del servei**.
  - b) L'Ajuntament ha de promoure la valorització dels residus en el marc del programa general que formuli la Generalitat.
  - c) L'Ajuntament ha de prendre les mesures necessàries per a garantir que en les operacions de gestió del servei es compleixen els **objectius especificats per l'article 2**.

Article 2. Objectius:

L'objectiu general d'aquesta regulació és **millorar la qualitat de vida dels ciutadans de Catalunya, obtenir un alt nivell de protecció del medi ambient...**

- a) Prevenir els riscs per a l'aigua, l'aire, el sòl, la flora i la fauna.
- b) Eliminant les molèsties per sorolls i olors.
- c) respectant el paisatge, els espais naturals i protegits.
- d) **Impedint l'abandonament i l'abocament incontrolats.**

També és força interessant el Capítol II, Article 6 que parla del programa general.

1. El Govern de la Generalitat ha d'elaborar un programa de coordinació del conjunt d'accions necessàries per a:

- a) Promoure la **minimització dels residus**.
- b) Promoure la **recollida selectiva dels residus**.
- c) **valoritzar els residus**
- (...)

f) Regenerar els espais degradats per descàrregues incontrolades.

2. Les accions per a la **reducció, la recollida selectiva, la valorització** tenen, per l'ordre establert a l'apartat 1, el caràcter de **prioritaris** en la política ambiental de la Generalitat.

(...)

4. S'han d'incorporar programes de **sensibilització i conscienciació social** que suscitin la participació i la col.laboració activa dels ciutadans...

Un altre article a subratllar és el 13, que ens comenta quan serà el principi d'actuació:

Article 13.

(...)

c) **Aquests programes s'han d'elaborar en el termini de quatre anys.**

Es diu que serà obligatori el 1997 perquè la llei es va aprovar el 1993. Han passat per tant 2 anys.

*No cal dir que tots aquells municipis que es vagin entrenant en el procés de la **recollida selectiva** portaran un avantatge important, perquè tot excedent de brossa que no es recuperi **haurà de pagar un cànon per quilo al marge del cost del servei.***

La FMC (Federació de Municipis de Catalunya) en un article publicat al *Nou Diari* parlava de puges del preu per sobre del 53% quan s'implantés la recollida selectiva, i a més afegia que "*L'increment de la càrrega fiscal serà molt superior en municipis petits*"; tot i això el tècnic de la federació va subratllar que "*la FMC està a favor de la recollida selectiva d'escombraries*".

**La natura no és una font inexhaurible de recursos:
preservar-la és cosa de tots.**

A. E. A. (Alternativa Ecologista d'Artesa)

L'Exposició de centres de taula.

L'ENTESA ARTESENCA (una opinió personal)

Ara que la coalició de persones independents, "Entesa Artesenca" ja no té l'alcaldia de l'Ajuntament d'Artesa, després de 16 anys d'haver-lo governat, he cregut oportú de fer-ne una anàlisi del que per a mi és i ha estat des del seu començament, l'Entesa.

Més que res, penso, que l'Entesa ha estat una "idea", una idea progressista i generosa de treballar des de l'Ajuntament per revifar el nostre poble en tots els aspectes. Aquesta idea progressista i generosa, va entrar a Casa de la Vila el mes de maig del 1979. Hi va entrar en mànegues de camisa i sandàlies, sense cap més pretenció que la de treballar honestament i desinteressada (quan dic desinteressada, no em refereixo només a una remuneració monetària sinó, sobretot, a no rebre cap compensació d'ordre polític, ja que com tots sabem, la gent de partits sí que sovint cerca un reconeixement per saltar a càrrecs al Concell Comarcal, Diputació o Parlament...) de cara a fer avançar el nostre poble tant com poguéssim. Lluny de cap mena de revenja o d'aquest "revengisme" que insinua l'Eloi del Murrut en les seves mini-memòries, vam intentar ser el màxim de respectuosos amb tothom i, des d'aquest respecte o per aquest respecte mateix, poc a poc vam començar a canviar la fesomia interior de Casa de la Vila. Volíem, i ho vam

aconseguir, que aquella casa fos realment la casa de tots els artesencs, que allí s'hi poguessin fer tota mena d'activitats, des de reunions de qualsevol tipus a cursets i exposicions... Per coherència amb la nostra manera de pensar i per voler fer les coses honestament, vam renunciar al banc que el Consistori tenia, des de sempre, reservat a l'església, perquè som dels que pensem que, per respecte a tots els fidels, a les cerimònies religioses s'hi ha d'anar amb fe o val més no anar-hi, i menys encara, d'una manera tan farisaica.

Amb 16 anys de l'Entesa al govern de l'Ajuntament s'han fet a Artesa moltes obres, grans i petites, però no és d'obres materials del que volia parlar ara, sinó de totes aquelles altres coses que no es poden palpar i que, d'alguna manera, són les que ens han ajudat (més que altres) a "fer poble"; un poble obert i actiu, un poble del qual ens en sentíssim satisfets. La Festa Major és un exemple d'això que deia, però ho són també les altres festes populars que es fan a Artesa, tant si estan organitzades pel mateix Ajuntament o per altres entitats locals amb la col·laboració de Casa de la Vila, ja que l'espirit innovador que l'Entesa ha impulsat durant aquests anys, s'ha filtrat per dins de tot el nostre teixit de poble. Hauríem de parlar també de les setmanes culturals i de tot allò que s'ha fet per

impulsar la cultura...

Si avui Artesa és un dels poquíssims pobles (potser l'únic, pel mateix nombre d'habitants) on es fa cinema cada diumenge, ho és gràcies a la manera de fer les coses que tenia l'Entesa. Si avui al nostre poble hi ha tantes entitats que impulsen tota mena d'activitats, no hi són perquè sí; hi són per aquesta mateixa idea, per aquest mateix tarannà d'empènyer més que de frenar, d'oferir més que negar, d'escoltar més que de fer-se el distret, d'acceptar més que d'imposar... No vull dir que l'Entesa tot ho hagués fet a la perfecció, primer perquè ningú no ho fa i segon perquè no

teníem, ja d'entrada, aquesta pretenció. Les coses que hem fet són aquí i el temps, penso, les anirà subratllant.

"L'Entesa Artesenca" ja no mana i encara que reconec que ha deixat (en tots els aspectes) el llistó molt alt per a ser superat, voldria que aquest fos sobrepassat amb escreix per les persones que ara són al Govern de l'Ajuntament, ja que, per seguir fidel a l'espirit de l'Entesa, prefereixo lllargament el bé d'Artesa que una compensació o satisfacció en el meu amor propi. Suposo que ja s'entén el que vull dir.

A. Costafreda

El sopar del "castanyot".

L'ATZAR

L'atzar tema d'un llibre de relats? I per què no?

L'atzar: causa assignada a aquells fets de què hom en desconeix la causa real. Fet i fet, l'atzar és l'eix vital de les nostres vides. Com s'explica, si no, la decisiva importància que tenen moltes d'aquelles decisions, que creïem intranscendents o per contra la poca o nul·la influència d'altres que fèiem definitives.

El naixement i la mort són sovint fruit de circumstàncies totalment fortuïtes. El naixement pot ésser conseqüència de l'entusiasme incontrolat després d'un partit de futbol guanyat per un gol de xamba. O, per què no?, per una apagada elèctrica imprevista? La mort acostuma a esdevenir per causes que se'ns escapen, totalment alienes a la nostra voluntat. La dissortada fi de James Dean, el famós mite cinematogràfic, il·lustra perfectament aquesta realitat: venia de rodar un spot publicitari per recomanar prudència als conductors. Feia tard a una cursa d'automòbils. Passava de llarg el límit de

velocitat. No va arribar mai.

La vida no està determinada. Jacques Monod, el nòbel de medicina, ja fa més de vint-i-cinc anys, ho resumí en la seva obra "L'atzar i la necessitat". Acreditats científics actuals reafirmen l'indeterminisme amb les seves teories. La literatura ja fa molts anys que se n'havia adonat: no podem saber amb certesa. La història humana és la incidència aleatòria dels dos factors que Monod estudià. Per això és pel que l'humà està condemnat a improvisar sempre. Algú va dir que som com actors que hem d'entrar a escena sense tenir cap paper, sense guió, ni apuntadors que ens diguin que hem de fer.

Creure en l'atzar suposa negar el determinisme i afirmar, d'alguna manera, que la llibertat és, si més no, una possibilitat, una entre moltes, però. L'atzar, no és mal tema per a un llibre de relats.

Felip Gallart i Fernández

Presentació del llibre: "Cròniques d'Atzar", de Felip Gallart.

MÚSICA DE BANDA AL SEGRIÀ

El passat diumenge dia 26 de novembre, a les 6 de la tarda, vàrem gaudir, a la sala de la Llar del poble, d'un esplèndid concert a càrrec de la Banda Municipal de Bellpuig. Va ser un autèntic delit per als amants de la música. Vàrem quedar entusiasmats de totes les peces que van interpretar al llarg de les dues hores que va durar, (se'ns van fer curtes).

Voldria esmentar, concretament, la segona peça de la primera part: "Sobre las Alas", del compositor I. Rosas i "La cançó de l'Oblit" de F. Marquina. I de la segona part "El Fallero", del mestre I. Serrano, i la sardana "Llevantina" de V. Bou; aquesta coneguda per molts dels que ens sentim sardanistes i que tantes vegades hem ballat al tamps de la nostra joventut. Aquesta mateixa sardana la van tornar a interpretar com a cloenda, quan ja s'havia donat per

acabat el concert, en rebre la placa commemorativa de mans del batlle del nostre municipi.

Agraïm a tots els que han fet possible l'espectacle que suposa per a la nostra comarca. Especialment al president del Consell Comarcal, el Sr. Francesc Teixidó, a l'actual director, Sr. Antoni Fablegat i també a l'Ajuntament de la nostra vila per haver-nos fet arribar el magnífic concert. A un nivell personal, voldria esmentar també, per ser filla de mare valenciana, que, com el presentador anava dient, molts compositors eren d'origen valencià i jo, ja havia sentit de menuda cantar a la meva mare, les cançons la qual se sabia les lletres d'algunes de les peces que aquell dia es varen interpretar.

Gràcies.

Josefina Ribes Gilabert

T'enyoraré, Iolanda

Les mans del vent perfilaven
la cabellera suau
dels camps de blat de moro.
Els ametllers lliuraven
els fruits groc-marró-verd
de les resseques i madures
escorces satinades.

-Aquell estiu et vaig conèixer-

La natura et feia hereva del seu paisatge
com la cuina sàvia dels avis
els plats de la terra.

I el teu ventre-magrana granava
Un cop,
un altre
i un altre.
Omplia les parets i l'escala
de gemecs,
de tendresa
i rialles.

El dring de la porta s'obria
al teu somriure.
Les paraules brollaven fàcils.
Però a poc a poc pouaven silencis.

interrogants inèdits creuaven el pas.

El drap de la pols
ventava les teranyines
que ensutzaven la ment.
El soroll de cassoles, el desconcert.

-Dona, dona, dona,
que despulles confiada,
mentre fregues el terra,
la margarida de la sort.

-Dona, dona, dona ...
I els perquès de TOT?

-Sí -em vas dir un dia-
Agafar les brides i fer camí, somniar...
Ésser genet i cavalcadura alhora.
Ment i peus en U.

Però el teu corcer no es deixava dur
et portava, desbocat, cap al buit...

I jo -amargament- esgarrapava el mur
gruixut i llis, molt llis.

I no hi havia cap porta, ni cap escletxa
per traspassar, per arrapar-te, per retenirte.

T'escolaves com l' aigua entre els dits.

Només el teu adéu i el meu crit
en la solitud de cada nit.

De tu a tu,
de dona a dona.
D'impotència a impotència:
T'enyoraré, I o l a n d a.

L.S.M.

FOLKLORE ARTESENC

Històries i contes (9)

Del Rector de Vallfogona

Dins de les historietes humorístiques del nostre folklore, n'hi ha un bon nombre que són conegudes popularment com «històries del Rector de Vallfogona» i eren contades sempre com per a fer-se una rialla, ja que són historietes molt divertides, de caràcter picant i, sobretot, escatològic, temes que agradaven tan als nostres avis.

El Rector de Vallfogona és el pseudònim amb què signava les seves produccions literàries Francesc Vicent Garcia i Torres, sacerdot que va néixer a Tortosa el 1582 i va morir a la seva parròquia de Vallfogona de Riucorb (la Segarra) al 1623. Aquest personatge es va fer molt popular per les seves poesies humorístiques, escatològiques i, fins i tot, alguns cops obscenes. Recordem de passada que Garcia i Torres fou un dels pocs escriptors del seu temps que va escriure en català, ja que la seva obra està compresa dins de la decadència de la literatura catalana.

Quan parlem, però, d'històries del Rector de Vallfogona (aquestes historietes popularíssimes arreu de les nostres comarques), no hem de pensar mai que foren escrites o protagonitzades per Francesc Vicent Garcia, ja que, com ja hem dit, són de caire picant i d'arrel ancestral, i per això

igual les podem trobar, amb nombroses variants, a qualsevol comarca dels Països Catalans, com dins el folklore de qualsevol país d'Europa. Arreu s'expliquen d'una manera semblant, però amb personatges diferents.

Segurament que la veu popular va triar el Rector de Vallfogona per fer-lo protagonista d'aquestes històries perquè, d'una part ja era conegut per les seves poesies humorístiques, i per l'altra pel mateix fet que fos capellà, ja que la seva condició de clergue (dins l'anticlericalisme popular) venia a reforçar considerablement aquestes obretes picants de què adés parlàvem.

Com que, per a treure el màxim rendiment humorístic d'aquesta mena de rondalles hi fa falta més d'un protagonista, al Rector de Vallfogona l'acompanya sempre el seu escolà. Aquest escolà ens l'hem d'imaginar adult, més viu que la tinya i que, més que d'escolà, fa de criat i acompanyant del rector. Són un per l'altre, la parella perfecta per recrear qualsevol mena d'acudit.

Com ja hem dit daltres vegades, encara que d'històries del Rector de Vallfogona en podem escoltar moltíssimes arreu de les nostres comarques, nosaltres, aquí, només publicarem les que hem recollit a Artresa.

De com el rector va conèixer el seu escolà

Conten que, una vegada, el Rector de Vallfogona es va quedar sense escolà, i encara que aquest li feia molta falta, tenia por de llogar-ne un altre perquè no n'estava gens content dels que havia tingut darrerament. Un dia, però, es va ensopegar amb un xicot que, pel seu parlar i per la seva manera de comportar-se va fer-li pensar que podria ser un bon escolà i per això, sense pensar-s'ho gaire li va preguntar:

-D'on vens i a on vas,
com te dius i amb qui estàs?

Ningú no recorda si aquella pregunta tan directa va sobtar el futur escolà, segurament que no, perquè la seva resposta va ser igual de curta i precisa.

-Vinc de fira, vai a Verdú
me dic Pere i no estic amb ningú.

Com que la resposata va agradar, el rector li va preguntar si es volia llogar per a fer d'escolà, i és clar, la resposta va ser afirmativa.

De totes maneres el rector no s'acabava de convèncer que havia fet bona tria i, per això, va fer passar al nou escolà per tota mena de proves. Entre les proves, la gent explica aquestes dues.

Una nit de tempesta, el rector va dir al seu escolà:

-Mira, Pere, s'ha trencat la corda de la campana, així que, aquesta nit, hauràs de pujar tu fins dalt del campanar a tocar el toc d'oració.

L'escolà no va dir res, va agafar el llum d'oli i s'enfilà tot seguit escales amunt. Quan el rector ja va sentir el toc d'oració, s'emboicà amb un llençol i s'amagà al lloc més fosc de les escales del campanar, amb la clara intenció d'espantar el seu escolà, el qual baixava ben tranquil. Quan li sortí al pas, l'escolà, en lloc d'espantar-se, se li abraonà a sobre i amb una forta empenta el feu rodar escales avall.

Una altra vegada li va dir: -»mira, Pere, a l'església hi ha un difunt que ens l'han portat perquè el vetllessim tota la nit, però com que jo no hi podré ser (perquè he de marxar fora) l'hauràs de vetllar tot sol. L'escolà li va dir que marxés tranquil que ja ho faria. A l'església, però, no hi havia cap difunt sinó, només, un taüt dins del qual s'hi va posar el rector per si podia, d'una vegada, espantar el seu escolà. Quan ja eren més de les dotze de la nit i el rector va creure que ja havia arribat el moment oportú, va començar a aixecar la tapa de la caixa tot deixant anar un gemec d'ànima amb pena. En incorporar-se del tot per mirar si l'escolà ja havia marxat esfereït, va veure que aquest, amb una cadira aixecada venia cap a ell disposat a aixafar-la-hi pel cap, a fi i efecte que el mort quedés ben mort. Sort que el rector tingué temps de dir-li que era ell, que sinó, allí les hauria fet totes.

Després d'aquesta darrera prova, el Rector de Vallfogona ja es va ben convèncer que havia fet una bona tria i que ja tindria escolà per a anys. I així va ser, junts van viure un munt d'aventures, algunes de les quals, les explicarem tot seguit.

El rector de Vallfogona quan està sol...

El Rector de Vallfogona era molt mal vist pels altres companys seus capellans, perquè no només sempre feia el que volia sinó, també, perquè sempre es sortia amb la seua i feia sempre conyeta dels altres capellans com si ell fos superior. Era el capellà més indisciplinat del bisbat i per això, els altres capellans li volien donar un lliçó. Aprofitant un dia que el bisbe els havia convidat a tots a un sopar, van acordar que quan arribaria el de Vallfogona, ningú dels presents no li dirigiria la paraula, d'aquesta manera es trobaria sol enmig de tots i això potser l'averkonyiria. Tal dit, tal fet, quan va arribar el Rector de Vallfogona, amb aire festiu, va dir:

-Bona nit a tothom! -però ningú no li va contestar. Ho tornà a repetir més fort i res, silenci.

Ho repetí encara unes quantes vegades més i la mateixa resposta: silenci.

-Bé! (va dir en veu prou alta perquè l'entengués tothom), sembla que en aquest sopar no hi ha ningú més que jo, així que faré com si fos a casa".

Arremangant-se la sotana, puja sobre la taula parada i passejant-s'hi per sobre, comença a petar-se i a fer altres porqueries. Els capellans que se'l miraven asseguts voltant la taula, no podent aguantar més les seues llorderies li van dir:

-Ja n'hi ha prou, no te'n dones vergonya de fer tot això davant de tots nosaltres!?

El Rector de Vallfogona, per tota resposta els va dir:

-El rector de Vallfogona, quan està sol, peta i rota i fa el que vol.

A. C.

SOLUCIONS DELS MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. Bretolada. Aa. 2. Ramí. Llibert. 3. Ubèrrima Sra. 4. Atiaren. Nuca. 5. Angle. Comoda. 6. Llit Samoied. 7. L. Estel. Nb. I. 8. Ern. Rullera. 9. Sa. Mite. Dara. 10. CVII. Escaire. 11. Hèctor. Atreu. 12. Interins. Eso.

VERTICALS

1. Brunelleschi. 2. Rabell. Nevar. 3. Emergien. Ict. 4. Tirants. Mite. 5. O. Ria. Tri. Or. 6. Llit. Deuteri. 7. Almacelles. N. 8. Dia. Oi. L. Cas. 9. Ab. Amonedat. 10. Escombraire. 11. Arruda. Serra. 12. Atanasi. Aeuo.

